नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

मा. मन्त्रीस्तरबाट मिति २०८१/०५/२५ (ने.सं. ११४४ यंलाथ्व: सत्तमी, मङ्गलबार) मा स्वीकृत

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएका पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१

नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले पशुपन्छीजन्य उत्पादन तथा उत्पादकत्वको वृद्धि मार्फत आत्मनिर्भरता हासिल गर्ने, आयात प्रतिस्थापन तथा निर्यात प्रवर्द्धनको साथै पशुपन्छी महामारीको प्रभावकारी नियन्त्रण गर्ने उद्देश्यले पशुपन्छी तथा मत्स्य क्षेत्रका अनुदान कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनलाई व्यवस्थित, पारदर्शी, प्रभावकारी, अनुमानयोग्य र अपेक्षित प्रतिफलमुखी बनाउन वाञ्छनीय भएकोले नेपाल सरकारको विनियोजन ऐन, २०८१ को दफा ११ को उपदफा (२) अनुसार, यस मन्त्रालयद्वारा यो कार्यविधि तयार गरिएको छ।

परिच्छेद १
प्रारम्भिक

१. <u>संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः</u> (१) यस कार्यविधिको नाम "प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएका पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१" रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि स्वीकृत भएको मिति देखि प्रारम्भ हुनेछ।

२. <u>परिभाषाः</u> विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमाः

(क) "मन्त्रालय" भन्नाले नेपाल सरकारको कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।

(ख) "प्रदेश मन्त्रालय" भन्नाले प्रदेशस्थित पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास क्षेत्र हेर्ने मन्त्रालय सम्झनुपर्छ।

(ग) "विभाग" भन्नाले कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय अन्तर्गतको पशु सेवा विभाग सम्झनुपर्छ।

(घ) "स्थानीय तह" भन्नाले गाउँपालिका, नगरपालिका, उपमहानगरपालिका र महानगरपालिका सम्झनुपर्छ।

(ङ) "समूह वा समिति" भन्नाले स्थानीय तहमा दर्ता भएका वा कानून बमोजिम दर्ता/सूचिकृत भएका पशुपालक कृषक समूह/समिति सम्झनुपर्छ।

(च) "सहकारी संस्था" भन्नाले सहकारी ऐन, २०७४ बमोजिम वा प्रचलित कानून बमोजिम दर्ता भएका कृषि, पशुपालन, मत्स्य वा दुग्ध उत्पादन/व्यवसाय सम्बन्धी कार्य गर्ने उद्देश्यले स्थापित सहकारी संस्था सम्झनुपर्छ।

(छ) "साझेदारी/लागत साझेदारी/सहकार्य" भन्नाले कार्यक्रम संचालनार्थ गरिने द्विपक्षीय सम्झौता पत्रमा उल्लेखित दोस्रो पक्ष (अनुदानग्राही) को वित्तीय दायित्वलाई जनाउँछ।

(ज) "अनुदानग्राही/लाभग्राही" भन्नाले यस कार्यविधि बमोजिम सशर्त कार्यक्रम सञ्चालनका लागि छनौट भएका कृषक समूह/ समिति/ सहकारी, सङ्घ/ संस्था/ कम्पनी, निजी, उद्यमी/ व्यवसायीहरूलाई सम्झनुपर्छ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

(झ) "सशर्त कार्यक्रम" भन्नाले कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयबाट सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण मार्फत् प्रदेश तथा स्थानीय तहहरूमा विनियोजित पशुपन्छी तथा मत्स्य विकासका कार्यक्रमहरूलाई सम्झनुपर्छ।

(ञ) "सम्बन्धित कार्यालय" भन्नाले प्रदेश, जिल्ला वा स्थानीय तहका पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास क्षेत्र हेर्ने कार्यालय सम्झनुपर्छ।

(ट) "पशुपन्छीजन्य उत्पादन" भन्नाले दुध, फुल, माछा, मासु, ऊन, पश्मिना, हाड, छाला र यिनीहरूबाट बनेका वस्तुहरूलाई समेत जनाउँछ।

३. उद्देश्यः यस कार्यविधि बमोजिम सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरूको उद्देश्य देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयन, अनुगमन र प्रगति प्रेषणमा सहजीकरण गर्ने।

(ख) सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कार्यक्रम कार्यान्वयनमा प्रभावकारिता, पारदर्शिता र एकरुपता कायम गर्ने।

(ग) सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कार्यक्रमसँग सम्बन्धित सरोकारवालाहरूलाई सुसुचित गर्ने।

(घ) पशुपन्छी तथा मत्स्यजन्य उत्पादन र उत्पादकत्व अभिवृद्धि गरी आत्मनिर्भरता, आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धनमा टेवा पुऱ्याउने।

परिच्छेद २
कार्यक्रम व्यवस्थापन

४. लक्षित वर्ग र क्षेत्रः (१) सम्बन्धित स्थानीय तहले सशर्त कार्यक्रमको प्रकृति तथा स्थानीय सम्भावना र आवश्यकताको आधारमा सशर्त कार्यक्रममा समेटिने कृषक, समूह, समिति, सहकारी, फर्म, संस्था, कम्पनी, निजी उद्यमी, व्यवसायी तथा लक्षित वर्गको पहिचान र निर्धारण गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नेछ।

(२) सशर्त कार्यक्रममै स्थान तोकिएको अवस्थामा सोहि बमोजिम र स्थान नतोकिएको अवस्थामा कार्यक्रमको प्रकृति, स्थानीय आवश्यकता, सम्भावना र प्राथमिकताको आधारमा आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्रको उपयुक्त स्थानको पहिचान गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

५. समन्वय तथा अनुगमन समितिः (१) प्रदेश मन्त्रालयले सशर्त कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहजीकरण, समन्वय र अनुगमनका लागि समन्वय तथा अनुगमन समिति गठन गर्न सक्नेछ तर पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालनका लागि प्रदेश तहमा कुनै समिति वा संरचना विद्यमान भएमा सोही समितिले यस दफा बमोजिमको कार्य गर्न सक्नेछ।

(२) समन्वय तथा अनुगमन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

(क) सशर्त कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि प्रदेश तहमा क्रियाशिल सङ्घीय निकाय, मातहत कार्यालय र स्थानीय तहसँग आवश्यक समन्वय गर्ने,

(ख) प्रदेश र स्थानीय तहबाट सञ्चालित सशर्त कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा गर्ने,

(ग) सशर्त कार्यक्रम लागु भएका स्थानीय तह, प्रदेशका निकायहरूको वर्षको कम्तिमा दुई पटक समीक्षा बैठक सञ्चालन गर्ने र यस्तो समीक्षा बैठकमा सङ्घीय विभाग र मन्त्रालयको सहभागिता गराउनु पर्ने,

(घ) सशर्त कार्यक्रम सञ्चालनमा आइपरेका समस्या समाधानका लागि आवश्यक समन्वय गर्ने।

६. <u>कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यदलः</u> (१) स्थानीय तहले पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास सम्बन्धी सशर्त कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि पशुपन्छी तथा मत्स्य क्षेत्र हेर्ने पदाधिकारीको संयोजकत्वमा पशु सेवा शाखाका प्राविधिक संलग्न रहने गरी एक कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यदल गठन गर्नेछ तर पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालनका लागि स्थानीय तहमा कुनै समिति वा संरचना विद्यमान भएमा सोही समितिले यस दफा बमोजिमको कार्य गर्न सक्नेछ।

(२) कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यदलको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कार्यक्रम प्रोत्साहन अनुदान तथा व्यवसाय विस्तार अनुदान प्रदान गरिने लक्षित वर्ग, क्षेत्र, समुदाय र अनुदानग्राही छनौटका आधारहरू निर्धारण गर्ने,

(ख) पशुपन्छी तथा मत्स्य प्रवर्धन, व्यवसायीकरणको क्षेत्रमा नव-प्रवधिको अवलम्बन गरेका र अरु व्यवसायीहरूलाई प्रविधि सिकाउन तथा उत्प्रेरित गर्न उत्प्रेरकको, अगुवाको रुपमा कार्य गर्दै आएका कृषक व्यवसायीहरूको सुचना प्रवाह गरेर सुची तयार गर्ने,

(ग) सुचीकृत गरिएका पशुपन्छी तथा मत्स्य व्यवसायीहरूलाई निश्चित मापदण्ड तयार गरी मूल्याङ्कन, स्थलगत अनुगमन गरि उत्कृष्ट ठहरिएका व्यवसायीहरूलाई उपलब्ध बजेटको अवस्था हेरी निश्चत प्रोत्साहन अनुदान उपलब्ध गराउन सिफारिस गर्ने,

(घ) व्यवसाय विस्तारको लागि पुरक प्रोत्साहन अनुदान प्रदान गर्न व्यवसायहरूको मापदण्ड तयार गरी व्यवसाय विस्तार गर्न ईच्छुक व्यवसायीहरूको लागि,

(ङ) व्यवसाय विस्तारको प्रस्तावको मूल्याङ्कन गरी सिफारिस गर्ने,

(च) प्रोत्साहन अनुदान तथा व्यवसाय विस्तार अनुदान प्राप्त गर्ने मापदण्ड र प्राप्त गर्ने कृषकहरूको नामावली एफ.एम. रेडियो तथा स्थानीय पत्रिकामा प्रकाशन गर्ने।

(छ) व्यवसाय विस्तारको लागि पुरक प्रोत्साहन अनुदानको लागि छनौट भएका अनुदानग्राहीहरूलाई उपलब्ध गराइने अनुदान रकम यकिन गरी सम्झौताको लागि सिफारिस गर्ने,

सचिव

(ज) सम्झौता अनुसार सम्पादित कार्यको अनुगमन गरी कार्य प्रगति सम्झौता अनुसार रहेमा अनुदान रकम भुक्तानीका लागि सिफारिस गर्ने र सम्झौता अनुसार कार्य भएको नपाईएमा वा अनुदानको दुरुपयोग भएको अवस्थामा अनुदान रोक्का वा सम्झौता रद्द गर्न सिफारिस गर्ने,

(झ) सञ्चालित सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कार्यक्रमहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, पृष्ठपोषण र समीक्षा गर्ने,

(ञ) सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कार्यक्रम सञ्चालनमा र आइपरेका समस्या सम्बोधनमा आवश्यक समन्वय गर्ने।

(३) स्थानीय तहको पशु सेवा हेर्ने शाखाले कार्यदलको सचिवालयको कार्य गर्नेछ।

(४) यस कार्यविधि अनुरुप प्राप्त आवेदनहरूको मूल्याङ्कन, स्थलगत निरीक्षण, अनुगमन, सम्पादित कार्यको प्रमाणीकरण, भुक्तानी सिफारिस र अन्य कार्यहरूका लागि कार्यदलले आवश्यकता अनुसार कार्यसमूह गठन गरी जिम्मेवारी प्रदान गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद ३
कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था

७. <u>कार्यक्रम सञ्चालन प्रक्रिया:</u> (१) सशर्त कार्यक्रम अन्तर्गत अनुदान प्रदान गरिने कार्यक्रम सञ्चालनका लागि सम्बन्धित कार्यालयले वार्षिक विनियोजन अनुसारका कार्यक्रम सञ्चालन गर्नका लागि नियमानुसारको म्याद दिई *अनुसूची-१* बमोजिमको सार्वजनिक सूचना मार्फत प्रस्ताव/कार्ययोजना माग गर्नुपर्नेछ तर प्रस्ताव आव्हान गरी प्रतिस्पर्धात्मक रुपमा लाभग्राही छनौट गर्नु नपर्ने प्रकृतिका नियमित पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रमहरू सम्बन्धित कार्यालयले आवश्यक विधि निर्धारण गरी सञ्चालन गर्न सक्नेछन।

(२) यस कार्यविधिको *परिच्छेद ४* मा उल्लेखित विभिन्न कार्यक्रमसँग सम्बन्धित मापदण्ड, आधारभूत शर्त पूरा गर्ने इच्छुक आवेदकहरूले सशर्त कार्यक्रममा सहभागिताका लागि आवेदन पेश गर्न सक्नेछन्।

(३) कार्यक्रममा सहभागी हुन चाहने आवेदकहरूले *अनुसूची-२* बमोजिमको संक्षिप्त कार्ययोजना, *अनुसूची-३* बमोजिमको निवेदन र *अनुसूची-४* बमोजिमका आवश्यक कागजातहरू संलग्न राखी निर्धारित समयभित्र सम्बन्धित कार्यालयमा प्रस्ताव/कार्ययोजना दर्ता गराउनु पर्नेछ।

(४) सम्बन्धित कार्यालयले प्राप्त प्रस्तावहरू *अनुसूची-५* बमोजिम मूल्याङ्कन र प्राथमिकीकरण गरी स्वीकृतिका लागि कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यदल समक्ष पेश गर्नेछ।

(५) सम्बन्धित कार्यालयले प्रस्ताव/कार्ययोजना छनौट पूर्व स्थलगत अनुगमन गर्नु पर्नेछ।

(६) सम्बन्धित कार्यालयले पेश गरेका प्रस्तावहरू कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यदलले यथास्थितिमै वा आवश्यक परिमार्जन सहित स्वीकृत गर्नेछ।

(७) स्वीकृत प्रस्तावका आवेदकहरूसँग सम्बन्धित कार्यालयले अनुसूची-६ बमोजिमको द्विपक्षीय सम्झौता गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्नेछ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

(८) तालिम भ्रमण गोष्ठी अनुगमन र प्रशासनिक कार्यमा विनियोजित बजेटको बढिमा ५ प्रतिशत मात्र खर्च गर्न सकिनेछ।

८. **प्रदान गरिने सहुलियत र अनुदान:** (१) प्रदेश तथा स्थानीय तहहरूमा सशर्त विनियोजित बजेटबाट यस कार्यविधिको *परिच्छेद ४* मा उल्लेखित विभिन्न कार्यक्रमको उद्देश्य, प्रमुख क्रियाकलाप, न्यूनतम मापदण्ड र अन्य प्राविधिक पक्ष समेटिएका तथा स्थान विशेषको आवश्यकता बमोजिमका पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास सम्बन्धी कार्य सञ्चालन गर्दा सम्बन्धित कार्यालयले अनुदान उपलब्ध गराउन सक्नेछ। कार्यक्रमको प्रकृति अनुसार यसरी प्रदान गरिने अनुदान नगद, वस्तुगत वा दुवै प्रकृतिको हुन सक्नेछ।

(२) सम्बन्धित कार्यालयले प्रचलित सङ्घीय, प्रादेशिक र स्थानीय कानूनहरूको पालना गरी कार्यक्रम सञ्चालन एवम् विनियोजित सशर्त बजेटको खर्च गर्नु पर्नेछ।

९. **सुविधाको सीमा:** प्रदेश मन्त्रालय तथा अन्तर्गतका निकाय र स्थानीय तहले सशर्त कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चालन गरिने पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रमको अनुदान रकमको सीमा देहाय बमोजिम हुनेछः

(क) सार्वजनिक निकायबाट सञ्चालन गरिने पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम पूर्वाधार निर्माण (सार्वजनिक पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास पूर्वाधार) को हकमा अधिकतम १००% हुनेछ।

(ख) कृषक समूह वा सहकारी वा उपभोक्ता समिति र तिनमा आवद्ध अन्य कृषकहरू वा उद्यमी वा लाभग्राही समुदायबाट निर्माण हुने सामुदायिक प्रयोजनका पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास पूर्वाधारहरू (सामुदायिक पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास सम्बन्धी पूर्वाधार) को हकमा अधिकतम ८५% हुनेछ।

(ग) निजी एवम् व्यावसायिक प्रयोजनका पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास पूर्वाधारहरू (निजी पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास पूर्वाधार) को हकमा अधिकतम ५०% हुनेछ।

(घ) प्रविधि प्रसार तथा तालिम गोष्ठी जस्ता सार्वजनिक निकायबाट सञ्चालन हुने कार्यक्रमको हकमा अधिकतम १००% हुनेछ।

परिच्छेद ४
कार्यक्रम र प्राविधिक पक्ष

१०. **स्थानीय तह मार्फत सञ्चालन हुने सशर्त कार्यक्रमहरू**

सशर्त अनुदानमा हस्तान्तरण गरिएका कार्यक्रमहरूलाई चार वर्गमा विभाजन गरिएको छ।

(१) सेवा मूलक/सेवा प्रवाह सुदृढिकरण कार्यक्रम

(२) उत्पादन अभिवृद्धि कार्यक्रम

(३) पूवर्धार विकास/निर्माण कार्यक्रम

(४) बजारीकरण कार्यक्रम

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

१०.१ <u>सेवा मूलक/सेवा प्रवाह सुदृढिकरण कार्यक्रम</u>

१०.१.१ <u>एक पालिका एक भेटेरिनरी डाक्टरः</u> (१) स्थानीय तहमा कृषि स्नातक प्राविधिक परिचालन कार्यविधि, २०८१ अनुसार हुनेछ।

१०.१.२ <u>इपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टिङः</u> (१) पशुपन्छीमा देखापर्ने विभिन्न रोगहरूको आउटब्रेक अन्वेषण तथा रिपोर्टिङ्गलाई रियल टाईममा आधारित बनाई समन्वयात्मक रुपमा तत्काल रोग नियन्त्रणका लागि यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

(२) सम्बन्धित स्थानीय तहले *अनुसूची-९* बमोजिम तत्काल वा मासिक रुपमा इपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टिङ गर्नु पर्नेछ। पशु सेवा विभागबाट सञ्चालित राष्ट्रिय पशु स्वास्थ्य सूचना प्रणालि सञ्चालन गरेका पालिकाहरूले अनिवार्य रूपमा सो प्रणालिमार्फत समेत रिपोर्टिङ गर्नु पर्नेछ।

(३) इपिडेमियोलोजिकल सूचना सङ्कलन तथा तयारीको लागि देहायका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछः-

(क) इपिडेमियोलोजिकल सूचना सङ्कलन तथा विश्लेषणका लागि स्टेशनरी सामग्री व्यवस्थापन,

(ख) इपिडेमियोलोजिकल सूचना सङ्कलनका लागि सवारी साधनको इन्धन व्यवस्थापन,

(ग) इपिडेमियोलोजिकल सूचना प्रेषणका लागि हुलाक खर्च वा इन्टर्नेट खर्च,

(घ) प्रदेशको जिल्लास्थित कार्यालय समेतको सहभागितामा स्थानीय तहका सरकारी तथा निजी क्षेत्रमा कार्यरत पशु स्वास्थ्यकर्मीसँग त्रैमासिक बैठक।

१०.१.३ <u>महामारी/आकस्मिक रोग नियन्त्रण कार्यक्रमः</u> (१) पशुपन्छीमा महामारीजन्य रोगहरू बेलबखत वा अकस्मातमा देखा परिरहने भएकोले उक्त रोगहरू तत्काल नियन्त्रण गरी अन्य क्षेत्रमा फैलिन नदिन महमारी/आकस्मिक रोग नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्नेछ। पशुपन्छीमा देखिने विभिन्न महामारीजन्य रोगहरू जस्तै लम्पी स्किन रोग, खोरेत, पिपिआर, रानीखेत, रेबिज, क्लासिकल/अफ्रिकन स्वाईन फिभर, भ्यागुते, चरचरे, ब्रुसेलोसिस, बर्ड फ्लु आदि रोगहरूको अन्वेषण तथा नियन्त्रण लगायतका कार्यमा खर्च गर्न सकिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका कार्य गर्दा देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) औषधि खरिद गर्ने,

(ख) खोप व्यवस्थापन गर्ने,

(ग) नमूना सङ्कलन तथा सम्प्रेषण,

(घ) आउटब्रेक अन्वेषण तथा व्यवस्थापन,

(ङ) खोपको प्रभावकारिता परीक्षण,

(३) पशुपन्छी रोग नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तरगत खोप कार्य सञ्चालन गर्दा महामारी/आकस्मिक रोग नियन्त्रण कार्यक्रममा खोप कार्यमा संलग्न प्राविधिक भ्याक्सिनेटरहरूलाई पशुपन्छीमा खोप लगाए वापत ठूला चौपायाहरूको हकमा हिमाल पहाडमा प्रति पशु रु. ४० तराईमा प्रति पशु रु. ३० र साना चौपायहरूको

सचिव

हकमा प्रति पशु रु. १० र पन्छीको हकमा प्रति पन्छी रु. १ सुविधा वापत रकम उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम भ्याक्सिनेटरको रुपमा काम गर्ने प्राविधिकहरूको खोप कार्य सञ्चालन हुने अवधिभरको लागि खोप कार्यमा हुनसक्ने जोखिम रक्षावरण गर्न स्वास्थ्य तथा जीवन वीमा भ्याक्सिनेटर नियुक्त गर्ने निकायले गर्न सक्नेछ ।

१०.१.४ <u>रेबिज नियन्त्रण कार्यक्रमः</u> (१) संयुक्त राष्ट्र सङ्घको खाद्य तथा कृषि सङ्गठन (FAO), विश्व स्वास्थ्य सङ्गठन (WHO), विश्व पशु स्वास्थ्य सङ्गठन (WOAH) र रेबिज नियन्त्रणका लागि विश्वव्यापी गठबन्धन (GARC) ले विश्वव्यापी रुपमा कुकुरको टोकाइबाट सर्ने रेबिजबाट हुने मानव मृत्युलाई सन् २०३० भित्र शून्यमा झार्ने लक्ष्य लिएकोमा नेपालमा समेत यो लक्ष्य प्राप्त गरी मानव जीवन रक्षा गर्ने उद्देश्य अनुरुप रेबिज नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम रेबिज नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तरगत घरपालुवा, सामुदायिक तथा छाडा कुकुरमा रेबिज खोप कार्य सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिमको कार्यका लागि रेबिज रोग नियन्त्रण कार्यक्रमका लागि विनियोजित कुल बजेटको न्यूनतम ५०% रकम खर्च गर्नुपर्नेछ।

(४) उपदफा (१) बमोजिमको कार्य बाहेक रेबिज नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तरगत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछः-

(क) स्थानीय तहमा गैर-सरकारी क्षेत्रमा रेबिज नियन्त्रणमा कार्यरत सङ्घ-संस्थाको अभिलेखीकरण

(ख) सामुदायिक तथा छाडा कुकुर गणना गरी म्यापिङ गर्ने

(ग) घरपालुवा कुकुरको दर्ता अभिलेखीकरण गरी सम्बन्धित धनीलाई दर्ता प्रमाण-पत्र दिने

(घ) सामुदायिक तथा छाडा कुकुरको सङ्ख्या नियन्त्रण गर्ने

(ङ) स्थानीय तहमा स्वास्थ्य क्षेत्रमा कार्यरत सरोकारवालासँग रेबिज नियन्त्रणको लागि अन्तरक्रिया गर्ने

(च) रेबिज रोग नियन्त्रण सम्बन्धी विद्यालय शिक्षा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने

(छ) रेबिज रोग सर्भिलेन्स, नमूना प्रेषण तथा रिपोर्टिङ गर्ने

(ज) रेबिज रोग सम्बन्धी जनचेतनामूलक कार्यक्रम प्रकाशन, प्रसारण तथा सञ्चालन गर्ने

पुनश्चः रेबिज विरूद्धको खोप कार्यका लागि खोप कार्ययोजना तयार गरी रेबिज रोगको जोखिम क्षेत्र पहिचान गरी उक्त स्थानमा रहेको कुकुर सङ्ख्या यकिन गर्नुपर्ने।

१०.१.५ <u>आधारभूत प्रयोगशाला कार्यक्रमः</u> (१) छिटो छरितो तरिकाले स्थानीय स्तरमा विश्वसनीय पशु रोग निदानको सेवा प्रदान गर्नको लागि भेटेरिनरी आधारभुत प्रयोगशाला सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

सचिव

(२) उपदफा (१) बमोजिमको प्रयोगशालामा न्यूनतम गोबर परीक्षण, थुनेलोको परीक्षण, स्कीन स्क्रापिङ परीक्षण, र रगतको परिजीवि परीक्षणको कार्य गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम गरिएको परीक्षण सम्बन्धी प्रयोगशाला प्रतिवेदन प्रदेश स्थित सङ्घीय पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशालामा पठाउनु पर्नेछ।

(४) उपदफा (२) बमोजिमको प्रयोगशाला परीक्षणको कार्य गर्नको लागि देहायका आवश्यक उपकरण तथा केमिलक रिएजेन्टहरू खरिद गर्न सकिने छ।

(क) बाईनोकुलर माईक्रोस्कोप

(ख) अटोक्लेभ

(ग) सेन्ट्रिफ्यूज मेसिन

(घ) हट-एयर ओभन

(ङ) म्याक-मास्टर स्लाईड (McMaster Slide)

(च) प्रयोगशाला डिजिटल तराजू

(छ) ग्लास स्लाईड

(ज) माईक्रो पिपेट

(झ) CMT Paddle तथा रिएजेण्ट

(ञ) गोबर परीक्षणका लागि चाहिने आवश्यक केमिकल रिएजेण्टहरू

(ट) रगत परीक्षणका लागि चाहिने आवश्यक केमिकल रिएजेण्टहरू

(ठ) स्कीन स्क्रापिङ्ग परीक्षणका लागि चाहिने आवश्यक केमिकल रिएजेण्टहरू

(ड) थुनेलो परीक्षणका लागि चाहिने आवश्यक केमिकल रिएजेण्टहरू

(५) उपदफा (४) मा भएका बाहेक अन्य उपकरण तथा केमिलक रिएजेन्टहरू खरिद गर्न आवश्यक भएमा विभागसँग समन्वय गरी खरिद गर्नुपर्नेछ।

१०.२ उत्पादन अभिवृद्धि कार्यक्रम

१०.२.१ कृत्रिम गर्भाधान मिसन कार्यक्रम: (१) पशु नश्ल सुधारका माध्यमबाट उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी दुध र मासुमा आत्मनिर्भरता, आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धनमा सघाउ पुऱ्याउने उद्देश्य अनुरुप कृत्रिम गर्भाधान मिशन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

(२) कृत्रिम गर्भाधान मिशन कार्यक्रम अन्तर्गत देहायका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछः-

सचिव

(क) कृत्रिम गर्भाधान सेवा सञ्चालनका लागि आवश्यक फ्रोजन सिमेन र तरल नाइट्रोजन खरिद, ढुवानी र वितरण,

(ख) कृत्रिम गर्भाधान सेवा सञ्चालनका लागि लजिस्टिक (नाइट्रोजन कण्टेनर, रेफ्री, ग्लोब, सिथ, थईङ्ग किट, एप्रोन, गमबुट, ए.आई.गन, आदि) व्यवस्थापन,

(ग) कृ.ग. अभिलेख व्यवस्थापन।

१०.२.२ <u>गाई/भैसी पालन असल अभ्यास प्रवर्द्धन कार्यक्रम:</u> (१) उपभोक्ताहरूलाई स्वास्थ्य पशु मार्फत स्वच्छ एवम् गुणस्तरिय पशुजन्य उत्पादन उपलब्ध गराउने र निर्यात प्रवर्द्धन समेत गर्ने उद्देश्यले इच्छुक फार्म/व्यवसायीहरूलाई गाई/भैसीपालन असल अभ्यासको प्रमाणीकरण सेवा प्रदान गर्न गाई/भैसीपालन असल अभ्यास कार्यान्वयन निर्देशिका, २०८० अनुसार यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको हो। गाईभैसीपालन असल अभ्यास कार्यान्वयन कार्यक्रममा विनियोजित बजेट निम्न अनुसारका क्रियाकलापहरूमा खर्च गर्न सकिनेछ।

(क) गाई/भैसीपालन असल अभ्यास कार्यान्वयन सम्बन्धी अभिमुखीकरण, प्रचार प्रसार।

(ख) फार्म निरीक्षण, मुल्याङ्कन, अभिलेखिकरणको लागि आवश्यक खर्चहरू।

(ग) गाई/भैसीपालन असल अभ्यास प्रमाणीकरण प्रक्रियामा संलग्न फार्महरूको जैविक सुरक्षा लगायतका मापदण्ड पुरा गर्न आवश्यक सामाग्री वितरण।

१०.२.३ <u>वङ्गुरपालन असल अभ्यास प्रवर्द्धन कार्यक्रम:</u> (१) उपभोक्ताहरूलाई स्वास्थ्य पशु मार्फत स्वच्छ एवम गुणस्तरिय पशुजन्य उत्पादन उपलब्ध गराउने र निर्यात प्रवर्द्धन समेत गर्ने उद्देश्यले इच्छुक फार्म/व्यवसायीहरूलाई वङ्गुरपालन असल अभ्यासको प्रमाणीकरण सेवा प्रदान गर्न वङ्गुरपालन असल अभ्यास कार्यान्वयन निर्देशिका २०८० अनुसार यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको हो। वङ्गुरपालन असल अभ्यास कार्यान्वयन कार्यक्रममा विनियोजित बजेट निम्न अनुसारका क्रियाकलापहरूमा खर्च गर्न सकिनेछ।

(क) वङ्गुरपालन असल अभ्यास कार्यान्वयन सम्बन्धी अभिमुखीकरण, प्रचार प्रसार।

(ख) फार्म निरीक्षण, मुल्याङ्कन, अभिलेखिकरणको लागि आवश्यक खर्चहरू।

(ग) वङ्गुरपालन असल अभ्यास प्रमाणीकरण प्रक्रियामा संग्लग्न फार्महरूको जैविक सुरक्षा लगायतका मापदण्ड पुरा गर्न आवश्यक सामाग्री वितरण।

१०.२.४ <u>याक प्रवर्द्धन कार्यक्रम:</u> (१) देशमा याकको आनुवांशिक स्रोत संरक्षण र याक/चौरीजन्य उत्पादनको प्रवर्द्धन गरी निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) याक/नाक खरिद तथा ढुवानी,

(ख) गोठ निर्माण/सुधार,

९ सचिव

(ग) चरन खर्क/आहार व्यवस्थापन,

(घ) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(ङ) पशु पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) गोठालाको लागि अत्यावश्यक सामाग्री व्यवस्थापन,

(ज) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू,

(झ) याक पालन सम्बन्धी सचेतनामूलक सामाग्री स्थानीय एफ.एम रडियोमा प्रसारण गर्ने।

द्रष्टव्य: याक/नाक पालनका लागि उपयुक्त नहुने स्थानीय तहहरूको हकमा चौरीपालन तथा व्यवस्थापनमा यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

१०.२.५ <u>**च्याङ्ग्रा प्रवर्द्धन कार्यक्रम:**</u> (१) देशमा च्याङ्ग्राको आनुवांशिक स्रोत संरक्षण र च्याङ्ग्राजन्य उत्पादनको प्रवर्द्धन गरी निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) च्याङ्ग्रा खरिद तथा ढुवानी,

(ख) खोर निर्माण/सुधार,

(ग) चरन खर्क/आहार व्यवस्थापन,

(घ) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(ङ) पशु पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) गोठालाको लागि अत्यावश्यक सामाग्री व्यवस्थापन,

(ज) स्थानीय स्तरमा पश्मिना उत्पादन तथा प्रशोधनका लागि आवश्यक सामाग्री,

(झ) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

(ञ) च्याङ्ग्रा पालन सम्बन्धी सचेतनामूलक सामाग्री स्थानीय एफ.एम रडियोमा प्रसारण गर्ने।

सचिव

१०.२.६ भेडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम: (१) देशमा भेडाको आनुवांशिक स्रोत संरक्षण र भेडाजन्य उत्पादनको प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) भेडा/थुमा खरिद तथा ढुवानी,

(ख) गोठ निर्माण/सुधार,

(ग) चरन खर्क/आहार व्यवस्थापन,

(घ) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(ङ) पशु पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) स्थानीय स्तरमा उन उत्पादन तथा प्रशोधनका लागि आवश्यक सामाग्री,

(ज) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू,

(झ) घाँसेबाली तथा डालेघाँस विस्तार, नश्ल सुधार तथा छनौट।

१०.२.७ बाख्रा प्रवर्द्धन कार्यक्रम: (१) देशमा बाख्राको आनुवांशिक स्रोत संरक्षण र बाख्राजन्य उत्पादनको प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) बाख्रा/बोका खरिद तथा ढुवानी,

(ख) गोठ निर्माण/सुधार,

(ग) चरन खर्क/आहार व्यवस्थापन,

(घ) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(ङ) पशु पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) स्थानीय स्तरमा मासु उत्पादन तथा प्रशोधनका लागि आवश्यक सामाग्री,

(ज) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

सचिव

(झ) घाँसेबाली तथा डालेघाँस विस्तार, नश्ल सुधार तथा छनौट।

१०.२.८ **भैंसी प्रवर्द्धन कार्यक्रम:** (१) देशमा भैंसीको आनुवांशिक स्रोत संरक्षण र भैंसीजन्य उत्पादनको प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) गोठ निर्माण/सुधार,

(ख) चरन खर्क/आहार व्यवस्थापन,

(ग) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(घ) पशु पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(ङ) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(च) स्थानीय स्तरमा दुध उत्पादन तथा प्रशोधनका लागि आवश्यक सामाग्री,

(छ) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

१०.२.९ **माछापालन प्रवर्द्धन कार्यक्रम:** (१) देशमा माछाको उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी आत्मनिर्भर हुने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) पोखरी निर्माण/सुधार,

(ख) माछा भुरा खरिद तथा ढुवानी,

(ग) मत्स्यपालन सम्बन्धी आवश्यक सामाग्री,

(घ) आहारा व्यवस्थापनमा आवश्यक औजार/उपकारण व्यवस्थापन,

(ङ) पानीको दिर्घकालिन स्रोत संरक्षण तथा व्यवस्थापन,

(च) औषधी उपचार/परजिवी नियन्त्रण कार्य,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(ज) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

द्रष्टव्यः *पशु सेवा विभागबाट जारी गरिएको "मत्स्य भुरा बारे मापदण्ड, २०६१" मा माछापालनका लागि सिफारिस गरिएका जातहरू पालनका लागि मात्र यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।*

१०.२.१० **भेडा/बाखा प्रवर्द्धन कार्यक्रमः** (१) देशमा भेडा/बाखाको आनुवांशिक स्रोत संरक्षण र भेडा/बाखाजन्य उत्पादनको प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) भेडा/थुमा तथा बाखा/बोका खरिद तथा ढुवानी,

(ख) गोठ निर्माण/सुधार,

(ग) चरन खर्क/आहार व्यवस्थापन,

(घ) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(ङ) पशु पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) स्थानीय स्तरमा उन तथा मासु उत्पादन र प्रशोधनका लागि आवश्यक सामाग्री,

(ज) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

(झ) घाँसेबाली तथा डालेघाँस विस्तार, नश्ल सुधार तथा छनौट।

१०.२.११ **गाई/भैसी प्रवर्द्धन कार्यक्रमः** (१) देशमा गाई/भैंसीको आनुवांशिक स्रोत संरक्षण र गाई/भैंसीजन्य उत्पादनको प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) गोठ निर्माण/सुधार,

(ख) चरन खर्क/आहार व्यवस्थापन,

(ग) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(घ) पशु पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(ङ) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(च) स्थानीय स्तरमा दुध उत्पादन तथा प्रशोधनका लागि आवश्यक सामाग्री,

सचिव

(छ) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

(झ) घाँसेबाली तथा डालेघाँस विस्तार, नश्ल सुधार तथा छनौट।

१०.२.१२ <u>मासुको लागि पाडा प्रवर्द्धन कार्यक्रम/ मासु मिसन कार्यक्रम अन्तरगत पाडा प्रवर्द्धन:</u> (१) देशमा राँगा/भैसीजन्य मासु उत्पादनको हालको अवस्थामा उल्लेख्य बृद्धि गरी आत्मनिर्भरता, आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने राष्ट्रिय लक्ष हासिल गर्नका सघाउ पुर्याउने उद्देश्यले मासुका लागि प्रयोग हुने पाडा पालन गर्न सकिने सम्भावना बोकेका स्थानीय तहहरूमा यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) पाडा खरिद तथा ढुवानी,

(ख) गोठ निर्माण/सुधार,

(ग) आहार व्यवस्थापन,

(घ) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(ङ) पशु पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

१०.२.१३ <u>चरन खर्क सुधार कार्यक्रम/ खर्क सुधार कार्यक्रम:</u> (१) उच्च पहाडी तथा हिमाली क्षेत्रमा रहेका चरन तथा खर्कहरूको संरक्षण, उत्पादन,उत्पादकत्व वृद्वी गर्दै तिनमा आस्रित पशु अनुवाशिंक स्रोत संरक्षण,सम्बर्द्धन र दिगो उपभोग गर्दै स्थानीय समुदायको जीविको पार्जन सुधार, जलवायु परिवर्तनले पारेको असर न्यूनिकरण र पर्यापर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) स्थानीय चरन खर्कमा भएका स्थानीय तथा उन्नत जातका घाँस प्रवर्द्नका लागि बीउ, मलको व्यवस्थापन।

(ख) चरन खर्कमा आवशयक पानीको स्रोत, बाटोघाटो, पुलपुलेसा आदी संरचना निर्माण/सुधार।

(घ) चरन खर्कमा भएका विषालु घाँस तथा वनस्पतीहरूको नियन्त्रणका लागि आवश्यक कार्यहरू।

(ङ) खर्कको गुणस्तरमा ह्रास आउन नदिँने उत्पादन स्तर एवम् क्षमता अनुसार चरिचरन गर्ने व्यवस्था मिलाउनका लागि आवश्यक व्यवस्थापकीय कार्यहरू।

(च) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

१०.२.१४ **हे/साइलेज प्रवर्द्धन कार्यक्रम:** (१) घाँसमा आधारित व्यवसायिक गाई भैंसी तथा बाख्रा पालन प्रवर्द्धन गर्न पशु बहाराको कमी लाई सम्बोधन गर्न र उत्पादन लागत कम गरी प्रतिपरुधी क्षमता वृद्धि गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) हे/साईलेज उत्पादनको लागि घाँस खेती,

(ख) हे/साईलेज उत्पादनका लागि आवश्यक संरचना निर्माण/सुधार तथा मेसिनरी औजार व्यवस्थापन,

(ग) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

(घ) हे/साइलेजको गुणस्तर प्रवर्द्धन कार्यक्रम,

(ङ) प्याकेजिङ, ब्राण्डिङ तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन कार्यक्रम।

१०.२.१५ **बाख्रा स्रोत केन्द्र कार्यक्रम:** (१) बाख्राको अनुवांशिक स्रोत संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्दै उच्च प्रजनन् मान भएका नश्लहरूको उत्पादन तथा वितरण गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) उच्च प्रजनन् मान भएका बाख्राको खरिद तथा ढुवानी,

(ख) खोर निर्माण/सुधार,

(ग) आहार व्यवस्थापन,

(घ) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(ङ) पशुको पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

सचिव

(ञ) घाँसेबाली तथा डालेघाँस विस्तार, नश्ल सुधार तथा छनौट।

१०.२.१६ <u>भेडा स्रोत केन्द्र कार्यक्रम:</u> (१) भेडाको अनुवाशिंक स्रोत संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्दै उच्च प्रजनन् मान भएका नश्लहरूको उत्पादन तथा वितरण गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) उच्च प्रजनन् मान भएका भेडाको खरिद तथा ढुवानी,

(ख) खोर निर्माण/सुधार,

(ग) आहार व्यवस्थापन,

(घ) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(ङ) पशुको पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

(ज) घाँसेबाली तथा डालेघाँस विस्तार, नश्ल सुधार तथा छनौट।

१०.२.१७ <u>गाई/भैसी स्रोत केन्द्र कार्यक्रम:</u> (१) गाई/भैसीको अनुवाशिंक स्रोत संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्दै उच्च प्रजनन् मान भएका नश्लहरूको उत्पादन तथा वितरण गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) उच्च प्रजनन् मान भएका गाई/भैसीको खरिद तथा ढुवानी,

(ख) गोठ निर्माण/सुधार,

(ग) आहारा व्यवस्थापन,

(घ) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(ङ) उच्च उत्पादन र उत्पादकत्व भएका पशुहरूको पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

(ज) घाँसेबाली तथा डालेघाँस विस्तार, नश्ल सुधार तथा छनौट।

१०.२.१८ <u>स्थापना भएको **Buffalo calf hostel** को क्षमता विस्तार:</u> (१) देशमा राँगा/भैसीजन्य मासु उत्पादनको हालको अवस्थामा उल्लेख्य बृद्धि गरी आत्मनिर्भरता, आयात प्रतिस्थापन र निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने राष्ट्रिय लक्ष हासिल गर्नका सघाउ पुर्याउने उद्देश्यले मासुका लागि प्रयोग हुने पाडा पालन गर्न सकिने सम्भावना बोकेका स्थानीय तहहरूमा Buffalo calf hostel को क्षमता विस्तार कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) पाडा खरिद तथा ढुवानी,

(ख) गोठ निर्माण/सुधार,

(ग) आहार व्यवस्थापन,

(घ) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(ङ) पशु पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

(ज) घाँसेबाली तथा डालेघाँस विस्तार, नश्ल सुधार तथा छनौट।

१०.२.१९ <u>खोरेत रोग जोनिङ एण्ड कम्पार्टमेन्टलाइजेसन कार्यक्रम:</u> (१) विश्व व्यापार सङ्गठन र विश्व पशु स्वास्थ्य सङ्गठनले तोकेका विधि तथा प्रक्रिया लागयतका प्रावधानहरूको पालना गर्दै मुलुक भित्रका तोकिएका क्षेत्र वा स्थानका पशुमा खोरे रोग विशेषको रोकथाम तथा नियन्त्रण वा निवारण वा उन्मुलन गरी स्वस्थ पशु, स्वच्छ पशुजन्य पदार्थको उत्पादन र गुणस्तरिय पशु उत्पादन सामाग्रीको प्रमाणीकरण सहित निर्यात सुनिचश्चित गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) पशुको पहिचान गर्ने,

(ख) रोगको सर्भिलेन्स गर्ने,

(ग) नमुना सङ्कलन तथा प्रेषण गर्ने,

(घ) औषधी उपचार तथा खोप कार्य,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) पशुपालनका असल अभ्यास पालना सम्बन्धि कार्य गर्ने,

सचिव

(ज) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

१०.३ <u>पूवर्धार विकास/निर्माण कार्यक्रम</u>

१०.३.१ <u>पशुपन्छी विपत पुनर्स्थापना कार्यक्रमः</u> (१) पशुपन्छीपालनमा प्राकृतिक विपद् तथा प्रकोपबाट क्षति भएका कृषकहरूलाई पशुपन्छीपालन व्यवसायमा पुनर्स्थापन गर्न यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) गोठ/खोरको पुननिर्माण/सुधार,

(ख) पशुपन्छी खरिद तथा ढुवानी,

(ग) आहार व्यवस्थापन,

(घ) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

१०.३.२ <u>वङ्गुर स्रोत केन्द्र पुनर्स्थापना (निरन्तरता):</u> (१) वङ्गुरको अनुवाशिंक स्रोत संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्दै उच्च प्रजनन् मान भएका नश्लहरूको उत्पादन तथा वितरण गर्ने उद्देश्यले वङ्गुर व्यवासय संचलान गर्दै आएका कृषक एवम् व्यवसायीहरूको लागि यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रम अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) उच्च प्रजनन् मान भएका वङ्गुरको खरिद तथा ढुवानी,

(ख) खोर निर्माण/सुधार,

(ग) आहार व्यवस्थापन,

(घ) औषधी उपचार, परजिवी नियन्त्रण तथा खोप कार्य,

(ङ) वङ्गुरको पहिचान तथा अभिलेखिकरण,

(च) जैविक सुरक्षा सम्बन्धी कार्यहरू,

(छ) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

सचिव

(ज) नश्ल सुधार तथा छनौट।

१०.३.३ <u>गौशला निर्माण कार्यक्रम/ गौशला निर्माण तथा सुदृढिकरण/ गौशला पूर्वधार सुदृढिकरण तथा सामुदायिक पशु व्यवस्थापन:</u> (१) छाडा तथा सामुदायिक पशु व्यवस्थापन गरी पशु कल्याण सुनिश्चितता कायम गर्ने उद्देश्य अनुसार यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रम अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछः-

(क) गौशाला तथा काञ्जी हाउसको लागि भौतिक पूर्वाधार निर्माण, बारबन्देज तथा आवश्यक उपकरण तथा सामाग्री व्यवस्थापन,

(ख) पशु वस्तुको आहाराको लागि घाँस लगाउने, मिनरल, पराल दाना लगायतका आहारा व्यवस्थापन

(ग) औषधी उपचार, खोप तथा रोग नियन्त्रण,

(घ) मलमुत्र व्यवस्थापन, गोबर ग्यास प्लाण्ट निर्माण, कम्पोष्ट पिट निर्माण,

(ङ) गौशालामा आएका पशु पहिचान तथा अभिलेखीकरण,

(च) गौशालामा व्यवस्थापन गरिएका गाईलाई आवश्यकता अनुसार विशेष उपचार गरी प्रजननयोग्य बनाई समुदायमा पालनको लागि वितरण गर्ने।

१०.४ <u>बजारीकरण कार्यक्रम</u>

१०.४.१ <u>दुग्ध सङ्कलन केन्द्र निर्माण:</u> (१) स्थानीय स्तरमा गुणस्तरीय दुध संङ्कलन, ढुवानी, भण्डारण गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) दुध सङ्कलन, ढुवानी, भण्डारण र बिक्री वितरणका लागि आवश्यक संरचना निर्माण,

(ख) क्यान, कण्टेनर, डिपफ्रिज, चिलिङ्ग भ्याट तथा बजारिकरणका लागि आवश्यक यन्त्र उपकरणहरूको व्यवस्थापन,

(ग) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

१०.४.२ <u>डेरी प्रवर्द्धन कार्यक्रम:</u> (१) स्थानीय स्तरमा गुणस्तरीय दुध सङ्कलन, ढुवानी, भण्डारण,उत्पादन विविधीकरण गरी बजारिकरण गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) दुध सङ्कलन, ढुवानी, भण्डारण, विविधिकरण र बिक्री वितरणका लागि आवश्यक संरचना निर्माण।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

(ख) क्यान, कण्टेनर, डिपफ्रिज, चिलिङ भ्याट तथा विविधिकरण र बजारिकरणका लागि आवश्यक यन्त्र उपकरणहरूको व्यवस्थापन।

(ग) दुध तथा दुग्ध जन्य उत्पादनको गुणस्तर व्यवस्थापनका लागि मिनी प्रयोगशाला सञ्चालनका लागि आवश्यक यन्त्र उपकरण तथा रियाजेन्ट व्यवस्थापन।

(घ) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

१०.४.३ <u>छुर्पी प्रवर्द्धन कार्यक्रमः</u> (१) पशुजन्य उत्पादनहरू मध्ये निर्यातमा प्रमुख हिस्सा ओगट्ने छुर्पीको गुणस्तरीय उत्पादन र निर्यात प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) छुर्पी उत्पादन, भण्डारण र बिक्री वितरणका लागि आवश्यक संरचना निर्माण तथा मेसिनरी औजार व्यवस्थापन।

(ख) छुर्पीको गुणस्तर व्यवस्थापमान र प्रवर्द्धन गर्नेका लागि प्रयोगशाला र अन्य आवश्यक सामाग्री व्यवस्थापन।

(घ) छुर्पी सुकाउन र प्याकेजीङ्गका लागि आवश्यक उपकरण तथा सामाग्री व्यवस्थापन।

(ङ) होर्डिङ्ग बोर्ड, कार्यक्रम सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सुनवाई, अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू।

१०.४.४ <u>मासु प्रशोधन कार्यक्रमः</u> (१) स्वच्छ मासु उत्पादन, प्रशोधन, भण्डारण र ढुवानी गरी जनस्वास्थ्यको हित कायम गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछः-

(२) यो कार्यक्रम अन्तर्गत देहायका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछः-

(क) आवश्यक संरचना निर्माण/ सुधार, मेशिनरी, औजार, यन्त्र, उपकरण, विशेष प्रकारका तोकिए बमोजिमको ढुवानी साधन आदि व्यवस्थापन।

(ख) बिक्री कक्ष, आउटलेट, फ्रिजर, डिपफ्रिज, कोल्ड रुम, ब्लास्टिङ् रुम, मिनी प्रयोगशाला, भ्याकुम प्याकर, स्टेनलेस स्टिल टेबल, मिट कटर, चपिङ्ग बोर्ड, ईलेक्ट्रिक वेयिङ्ग मेसिन, प्याकेजिङ् मेशीन तथा अन्य यन्त्र उपकरण।

१०.४.५ <u>पशु बधशाला स्थापना सहयोग कार्यक्रम/बधशाला स्थापना कार्यक्रमः</u> (१) स्वस्थ पशुपन्छीको मानविय वद्य गरी स्वच्छ मासु उत्पादन, प्रशोधन, भण्डारण र ढुवानी गरी जनस्वास्थ्यको हित कायम गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछः-

सचिव

(२) यो कार्यक्रम अन्तर्गत देहायका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछः-

(क) पशु सेवा विभागले तोकेको मापदण्ड तथा निर्देशिका अनुसारका संरचना तथा पूर्वाधार निर्माण, सुधार मेशिनरी, औजार, यन्त्र, उपकरण, विशेष प्रकारका तोकिए बमोजिमको ढुवानी साधन आदि व्यवस्थापन,

(ख) मासु बिक्रिकक्ष, आउटलेट, फ्रिजर, डिपफ्रिज, कोल्ड रुम, ब्लास्टिङ् रुम, मिनी प्रयोगशाला, भ्याकुम प्याकर, स्टेनलेस स्टिल टेबल, मिट कटर, चपिङ्ग बोर्ड, ईलेक्ट्रिक वेयिङ्ग मेसिन, प्याकेजिङ् मेशीन तथा अन्य यन्त्र उपकरण,

(ग) जैविक सुरक्षा र सरसफाई व्यवस्थापन,

(घ) खाने पानीको प्रबन्ध, पानी ट्याङ्की निर्माण/खरिद, पाइप फिटिङ्ग तथा मोटर/जेनरेटर/सोलार, पशु तौलने मेशिन आदि व्यवस्थापन।

१०.४.६ <u>मासुको लागि Cold chamber निर्माण:</u> (१) पशुपन्छीको मासु तथा मासुजन्य पदार्थलाई उपयुक्त तापक्रम र सापेक्षित आद्रता भएको कक्षमा निश्चित समयसम्म भण्डारण गरी मासुको गुणस्तर कायम गर्ने उदेश्यले यो कार्यक्रम संचलन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा सार्वजानिक खरिद ऐन, २०६३ र सो को नियमावाली, २०६४ अनुसार निम्न क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

(क) आवश्यक संरचना निर्माण,

(ख) कोल्ड च्याम्बर खरिद/निर्माण/जडान,

(ग) विद्युत व्यवस्थापन,

१०.४.७ <u>खसी/बोका बजार व्यवस्थापन:</u> (१) कृषकले उत्पादन गरेका खसि/बोकाको व्यवस्थित विक्रि वितरण गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछः-

(२) यो कार्यक्रम अन्तर्गत देहायका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछः-

क) आवश्यक संरचना निर्माण/सुधार,

ख)मेशिनरी, औजार, यन्त्र, उपकरण,

ग)डिजिटल मूल्यसूची डिस्प्ले बोर्ड,

घ)आहार-पानी व्यवस्थापन।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

११. प्रदेश मार्फत सञ्चालन हुने सशर्त कार्यक्रमहरू

११.१. खोरेत रोग नियन्त्रणको लागि जोनिङ तथा कम्पार्टमेन्टलाइजेसन कार्यक्रम: (१) विश्व व्यापार सङ्गठन र विश्व पशु स्वास्थ्य संगठने तोकेका विधि तथा प्रक्रिय लागयतका प्रावधानहरूको पालना गर्दै मुलुका भित्रका तोकिएका क्षेत्र वा स्थानका पशुमा खोरे रोग विशेषको रोकथाम तथा नियन्त्रण वा निवारण वा उन्मुलन गरी स्वस्थ पशु, स्वच्छ पशुजन्य पदार्थको उत्पादन र गुणस्तरिय पशु उत्पादन सामाग्रीको प्रमाणीकरण सहित निर्यात सुनिचश्चित गर्ने उद्देश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रममा अन्तर्गत देहाय बमोजिमका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(क) रोगको सर्भिलेन्स गर्ने

(ख) नमुना सङ्कलन तथा प्रेषण गर्ने

(ग) आवश्यक बैठक सम्बन्धि कार्य गर्ने

(घ) अनुगमन, प्रतिवेदन र अन्य प्राविधिक कार्यहरू

११.२ राष्ट्रिय रोग नियन्त्रण कार्यक्रम (खोरेत, पि.पि.आर., क्लासिकल स्वाइन फिवर, एच.एस. बि.क्यू., रानिखेत आइ ट्): यस कार्यक्रम सम्बन्धमा कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयबाट स्वीकृत पशु स्वास्थ्य कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०७५ अनुसार कार्य सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।

११.३ भेटेरिनरी निरीक्षण कार्यक्रम: (१) पशुपन्छी तथा मत्स्य औषधी वा जैविक पदार्थको गुणस्तर निर्धारित मापदण्ड अनुसार भए नभएको जाँच गर्ने उदेश्यले यो कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने छ।

(२) यो कार्यक्रम अन्तर्गत देहायका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न सकिनेछः-

क) पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐनको नियमावली, २०५६ को नियम (१९) मा व्यवस्था भएको भेटेरिनरी निरिक्षकको काम, कर्तव्य र अधिकार अनुसार गर्नु पर्नेछ।

ख) दैनिक भ्रमण भत्ता तथा स्टेसनरी खर्च।

परिच्छेद ५
विविध

१२. प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने: (१) सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सम्बन्धित कार्यालयले *अनुसूची-७* बमोजिम अर्धवार्षिक र वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन अनिवार्य रुपमा पशु सेवा विभागमा पठाउनु पर्नेछ। यस बाहेक समय समयमा माग भए अनुसारका विवरण उपलब्ध गराउनु सम्बन्धित कार्यालयको जिम्मेवारी हुनेछ।

(२) पशु सेवा विभागले अर्धवार्षिक तथा वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन मन्त्रालयमा पठाउनुपर्नेछ।

(३) कार्यक्रमको नियमित प्रगति प्रतिवेदन पेश नगर्ने तथा प्रभावकारी रुपमा कार्यक्रम कार्यान्वयन नगर्ने प्रदेश/स्थानीय तहहरूलाई आगामी आर्थिक वर्ष सशर्त कार्यक्रममा प्राथमिकता दिइने छैन।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

(४) सम्बन्धित कार्यालयले सार्वजनिक जानकारीको लागि अनुदानग्राहीहरूको विवरण नियमित अध्यावधिक गरी प्रकाशन तथा सार्वजनीकरण गर्नुपर्नेछ। साथै त्यस्तो अनुदान विवरणको अभिलेख राख्नु पर्नेछ।

१३. <u>कार्यक्रमको जानकारी दिनुपर्ने:</u> (१) अनुदानमा सञ्चालित पूँजीगत प्रकृतिका कार्यक्रमको हकमा सम्बन्धित अनुदानग्राहीले आफूले सञ्चालन गरेको सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कार्यक्रम सम्बन्धी जानकारीमूलक विवरण *अनुसूची-८* बमोजिमको ढाँचामा तयार गरी कार्यक्रम स्थलमा सबैले देख्ने गरी राख्नु पर्नेछ।

१४. <u>बीमा गर्नु पर्ने:</u> (१) यस कार्यविधि अनुसार नगद अनुदान प्राप्त गर्ने अनुदानग्राहीले पशुपन्छी तथा मत्स्य र भौतिक पूर्वाधारहरूको बीमा गर्नु पर्नेछ।

(२) बीमा नगरेको अवस्थामा पुग्न जाने क्षतिको लागि अनुदानग्राही स्वयम् जिम्मेवार हुनेछ।

१५. <u>असुल उपर हुने:</u> कार्यविधि बमोजिम अनुदानग्राहीले प्राप्त गरेको अनुदान रकम सम्बन्धित कार्यमा प्रयोग नगरी अन्यत्र खर्च गरेको पाईएमा वा अनुदान रकमको दुरुपयोग भएको प्रमाणित भएमा सम्बन्धित पक्षबाट प्रचलित कानून बमोजिम सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गरिनेछ।

१६. <u>दोहोरो सुविधा लिन नपाउने:</u> (१) अनुदानग्राहीले एउटै प्रकृतिको कामको लागि सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तह वा एक भन्दा बढी निकायबाट अनुदान प्राप्त गर्न सक्ने छैन तर अन्य साझेदार निकायसँगको सम्झौता र लागत अनुमानमा साझेदारीको हिस्सा स्पष्ट उल्लेख गरिएको अवस्थामा अनुदान प्रदान गर्न बाधा पर्ने छैन।

(२) अनुदान प्रवाह गर्दा विगतमा अनुदान प्राप्त नगरेकाहरूलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ।

(३) क्षमता विस्तार गर्न वा फरक कार्य गर्ने गरी एउटै अनुदानग्राहीलाई अनुदान प्रदान गर्न बाधा पर्ने छैन।

१७. <u>जिम्मेवारी हुने:</u> (१) सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र नियमावली, २०७७ तथा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र नियमावली, २०६४ को पालना गरी वित्तीय अनुशासन कायम गर्ने/गराउने तथा गुणस्तरीय कार्य सम्पादनको सुनिश्चितता गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखको हुनेछ।

१८. <u>गुनासो व्यवस्थापन:</u> (१) अनुदान सम्बन्धी कुनै गुनासो भएमा सम्बन्धित कार्यालयमा निवेदन दिन सकिनेछ। त्यस्तो गुनासोको व्यवस्थापन स्थानीय तहले सङ्घीय र सम्बन्धित प्रादेशिक निकायसँगको समन्वयमा गर्न सक्नेछ।

१९. <u>व्याख्या, संशोधन र बाधा अड्काउ फुकाउ:</u> (१) यस कार्यविधिको आवश्यक व्याख्या मन्त्रालयले गर्न सक्नेछ।

(२) सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कार्यक्रमको कार्यान्वयनमा बाधा अड्काउ परेमा यस कार्यविधिको उद्देश्य विपरित नहुने गरी मन्त्रालयले बाधा अड्काउ फुकाउन र कार्यविधि संशोधन गर्न सक्नेछ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

(३) सशर्त कार्यक्रम वित्तीय हस्तान्तरित कार्यान्वयनका क्रममा कार्यक्रम सञ्चालन स्थल, लाभग्राही परिवर्तन लगायतका विषय सम्बन्धित स्थानीय तहको परिषद्को निर्णय सहित सिफारिस भई आएमा मन्त्रालयले औचित्यताको आधारमा आवश्यक निर्णय गर्न सक्नेछ।

२०. <u>अनुगमन तथा मूल्याङ्कनः</u> (१) कार्यक्रमको अनुगमन सङ्घीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय तहका सम्बन्धित कार्यालयहरूबाट संयुक्त वा छुट्टाछुट्टै पनि हुन सक्नेछ।

(२) पशु सेवा विभागले सरोकारवालाहरूको समेत सहभागितामा शसर्त कार्यक्रमहरूको संयुक्त फिल्ड अनुगमन गरी ६-६ महिनामा समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नेछ।

(३) आवश्यकता अनुसार यस कार्यविधि बमोजिमको निर्देशक समिति, समन्वय तथा अनुगमन समिति र कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यदलबाट सशर्त कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन हुनेछ।

(४) अनुगमनको क्रममा दिईएका मौखिक वा लिखित निर्देशनहरूको पालना गर्नु सम्बन्धित कार्यालय र अनुदानग्राहीको कर्तव्य हुनेछ।

(५) प्रदेश तथा स्थानीय तहमा शसर्त वित्तिय हस्तान्तरण भइ गएका कार्यक्रमहरूको मन्त्रालयले पशु सेवा विभाग तथा प्रदेशसँगको समन्वयमा वार्षिक समीक्षा कार्य गर्नुपर्नेछ।

(६) सशर्त वित्तीय हस्तान्तरित कार्यक्रमको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको आधारमा निर्देशक समितिले सालबसाली रुपमा सशर्त कार्यक्रम तर्जुमा र कार्यान्वयन सम्बन्धी निर्देशन दिन सक्नेछ।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

अनुसूची -१

(परिच्छेद ३ को बुँदा ७ को उपबुँदा (१) सँग सम्बन्धित)

प्रस्ताव आव्हानको सूचना

प्रथम पटक प्रकाशन मिति ....

यस कार्यालयको आ.व .... को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार **"प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएका पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८१"** बमोजिम देहायका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न इच्छुक कृषक/ समूह/ समिति/ सहकारी/ सङ्घ/ संस्था/ कम्पनी/ फार्म/ निजी उद्यमीहरूले यो सूचना प्रकाशित भएको मितिले ..... औं दिनसम्म कार्यालय समय भित्र यस कार्यालयमा प्रस्ताव दर्ता गर्नहुन आह्वान गरिन्छ। साथै रीत नपुगी वा म्याद नाघि प्राप्त प्रस्तावहरू छनौटमा समावेश नगरिने व्यहोरा समेत जानकारी गराईन्छ ।

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	सङ्ख्या	अनुदान रकम रु.	कार्यक्रम लागू हुने क्षेत्र	लक्षित वर्ग/ समुदाय

आवेदकहरूले निवेदन र संक्षिप्त कार्ययोजनाको ढाँचा तथा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि यस कार्यालयको वेवसाइट .... बाट डाउनलोड गर्न वा कार्यालयबाट प्राप्त गर्न सक्नेछन्। थप जानकारीका लागि फोन नं........................मा सम्पर्क गर्नुहुन अनुरोध छ।

नोटः सम्बन्धित कार्यालयले कार्यक्रमको प्रकृति अनुरुप प्रस्ताव आव्हानको सूचनामा आवश्यक परिमार्जन गर्न सक्नेछ।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

अनुसूची -२

(परिच्छेद ३ को बुँदा ७ को उपबुँदा (३) सँग सम्बन्धित)

संक्षिप्त कार्ययोजना

१. आवेदकको विवरण

आवेदकको नाम	
ठेगाना	
सम्पर्क व्यक्तिको नाम	
ठेगाना	
सम्पर्क नम्बर	
दर्ता भएको भए दर्ता गर्ने निकाय र मिति	

२. हालको व्यवसायिक संलग्नता

हाल संलग्न व्यवसायको नाम	

सञ्चालित क्रियाकलापहरू

क्र.स.	हाल सञ्चालित क्रियाकलापहरू

मूख्य उत्पादन र कारोबार विवरण

हाल उत्पादन गर्ने गरिएका वस्तुहरू	वार्षिक परिमाण	कारोबार रकम

व्यावसायबाट सिर्जित रोजगारी सङ्ख्या	

३. प्रस्तावित व्यावसायको विवरण

सञ्चालन गरिने व्यवसाय	

सञ्चालन गरिने क्रियाकलापहरू

क्र.स.	प्रस्तावित क्रियाकलापहरू	इकाई	परिमाण	दर	कुल लागत

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

लागत साझेदारी विवरण

आवेदकले व्यहोर्ने रकम रु	अनुदान रकम रु	जम्मा

४. प्रस्तावित क्रियाकलाप सम्पन्न भए पश्चात हासिल हुने अपेक्षित उपलब्धिहरू

क.

ख.

ग.

नोटः सम्बन्धित कार्यालयले कार्यक्रमको प्रकृति अनुरुप संक्षिप्त कार्ययोजनाको ढाँचामा आवश्यक परिमार्जन गरी अझ बढी सान्दर्भिक र सरलिकृत बनाउन सक्नेछ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

अनुसूची -३

(परिच्छेद ३ को बुँदा ७ को उपबुँदा (३) सँग सम्बन्धित)

निवेदनको ढाँचा

मितिः

श्रीमान् प्रमुख,

....

विषय : प्रस्ताव पेश गरिएको बारे ।

तहाँ कार्यालयको मिति .... गतेको सूचना अनुसार .... कार्यक्रम सञ्चालन गर्न इच्छुक भई प्रस्तावित कार्य-योजना र आवश्यक कागजातहरू संलग्न राखी यो निवेदन पेश गरेको छु। कार्यक्रम सञ्चालनमा नियमानुसारको लागत साझेदारी गर्ने तथा प्राप्त अनुदानको सदुपयोग गरी समयमै कार्य सम्पन्न गर्ने प्रतिबद्धता समेत व्यक्त गर्दछु।

निवेदकको

नामः

दस्तखतः

प्रस्तावकको नाम र थरः

स्थायी ठेगानाः

प्रस्तावित कार्यक्रमको नामः

कार्यक्रम सञ्चालन हुने स्थानः

संलग्न कागजातहरूको सूची

क्र.सं.	संलग्न कागजातहरूको विवरण
१	
२	
३	

नोटः सम्बन्धित कार्यालयले सान्दर्भिक ठानेमा निवेदनको ढाँचामा आवश्यक परिमार्जन गर्न सक्नेछ।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

अनुसूची -४

(परिच्छेद ३ को बुँदा ७ को उपबुँदा (३) सँग सम्बन्धित)

आवश्यक कागजातहरूको सूची

१. अनुसूची-२ अनुरुपको संक्षिप्त कार्ययोजना
२. अनुसूची-३ बमोजिमको निवेदन
३. निवेदकको नेपाली नागरिकताको प्रतिलिपी
४. आवेदक सम्बन्धित सरकारी निकायमा दर्ता/नवीकरण भएको प्रमाणको प्रतिलिपि
५. कार्ययोजना अनुरुपको योग्यता, तालीम र अनुभव जनाउने कागजात
६. सहकारी संस्थाको हकमा सम्बन्धित व्यवसाय सञ्चालन गर्ने उद्देश्य खुल्ने कागजातको प्रतिलिपि
७. सङ्घ संस्थाको हकमा स्थायी लेखा नम्बर र करचुक्ता गरेको प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि
८. निर्माण कार्यको हकमा लागत इस्टिमेट र मेशिनरीहरूको हकमा स्पेसिफिकेशनको प्रतिलिपी
९. कृषक समूह/समिति/सहकारी/कम्पनी/संस्थाले कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने सम्बन्धी निर्णयको प्रतिलिपि
१०. कृषक समूह/समिति/सहकारी/कम्पनी/संस्थाको कार्य समितिका पदाधिकारीहरूको नामावली
११. यसै प्रकृतिको कार्यका लागि बिगत दुई (२) वर्षमा अनुदान नलिएको स्वघोषणा पत्र
१२. कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने प्रदेश र स्थानीयतहहरूको आवश्यकता अनुसारका अन्य कागजातहरू

नोटः सम्बन्धित कार्यालयले आवश्यकता अनुसार आवश्यक कागजातहरूको सूचीमा हेरफेर वा थपघट गर्न सक्नेछ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

अनुसूची - ५

(परिच्छेद ३ को बुँदा ७ को उपबुँदा (४) सँग सम्बन्धित)

प्रस्ताव मूल्याङ्कन फारम

क्र.स.	विवरण	अङ्कभार
१	आवश्यक कागजातहरूको संलग्नता	६
२	लक्षित वर्ग, क्षेत्र र मापदण्डको अनुरुप आवेदकको उपयुक्तता	१२
३	प्रस्तावित कार्ययोजना अनुरुपको सामाजिक, भौगोलिक र वातावरणीय उपयुक्तता	१२
४	कार्ययोजनामा प्रस्तावित क्रियाकलापहरूको सान्दर्भिकत र कार्यक्रमसँगको तालमेल	१५
५	कार्ययोजनामा लागत साझेदारीको आँकलन	५
जम्मा		५०

***नोटः** कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यदलले आवश्यकता अनुसार प्रस्ताव छनौटका आधार र अङ्कभार निर्धारण गर्न सक्नेछ।*

सचिव

अनुसूची -६

(परिच्छेद ३ को बुँदा ७ को उपबुँदा (७) सँग सम्बन्धित)

द्विपक्षीय सम्झौता

आर्थिक वर्ष .... को सशर्त विनियोजन मार्फत प्राप्त .... कार्यक्रम सञ्चालन गर्न श्री .... कार्यालय (यसपछि प्रथम पक्ष भनिने) र श्री .... (यसपछि दोस्रो पक्ष भनिने) बिच तपसिल बमोजिमका शर्तहरू परिपालना गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरी यो द्विपक्षीय सम्झौता गरी दियौं/लियौं।

तपसिल

१. प्रथम पक्षले यस सम्झौता अनुसारको कार्यक्रम सञ्चालनका लागि रु .... अक्षरुपी .... रुपैयाँ मात्र (नियमानुसारको कर कट्टा गरी) दोस्रो पक्षलाई अनुदान उपलब्ध गराउनेछ।

२. दोस्रो पक्षले .... जिल्ला .... गा.पा/न.पा/उ.म.न.पा/म.न.पा. .... नं. वडाको .... स्थानमा यसै आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्ममा कार्यक्रम सम्पन्न गर्नेछ।

३. दोस्रो पक्षले प्रथम पक्ष समक्ष पेश गरेको स्वीकृत संक्षिप्त कार्य-योजना अनुसारका सम्पूर्ण कार्यहरू प्राविधिक मापदण्ड/नर्मसको अधिनमा रही सम्पन्न गर्नेछ।

४. कार्यक्रम सञ्चालनका लागि आवश्यक निर्माण सम्बन्धी डिजाईन, ईष्टिमेट, सुपरभिजन, बिल भर्पाई र कार्य सम्पन्न प्रतिबेदन लगायतका कार्यहरू तथा निर्माण, खरिद, ढुवानी, सञ्चालन र जग्गाको व्यवस्था आदि दोस्रो पक्षले गर्नेछ।

५. दोस्रो पक्षले नियमानुसारको बिल, भर्पाई, कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन र आवश्यक अन्य कागजातहरू सहित भुक्तानीका लागि प्रथम पक्ष समक्ष पेश गरे पश्चात स्थलगत प्राविधिक प्रतिवेदनको आधारमा मनासिव ठहरे दोस्रो पक्षको बैङ्क खाता मार्फत बढीमा दुई किस्ता वा कार्यक्रम सम्पन्न भए पश्चात एकमुष्ठ भुक्तानी गरिनेछ।

६. प्रथम पक्षले कुनै पनि बखत सञ्चालित कार्यको अनुगमन/निरीक्षण गरी सम्झौता मुताबिक कार्य भए/नभएको हेर्न र आवश्यक सल्लाह सुझाव प्रदान गर्न सक्नेछ।

७. कार्यक्रम सञ्चालनका दौरान वा सम्पन्न भए पश्चातको सञ्चालन, मर्मत सम्भार, व्यवस्थापन, जोखिम र दीगोपनका लागि गरिने सम्पूर्ण कार्यहरू तथा अप्रत्याशित रुपमा सिर्जित सबै प्रकारका दायित्व र जिम्मेवारी दोस्रो पक्षको हुनेछ।

८. दोस्रो पक्षले त्रैमासिक रुपमा कार्यक्रमको प्रगति, उपलब्धी एवम् कारोवार सम्बन्धी विवरणहरू प्रथम पक्षलाई अनिवार्य रुपमा उपलब्ध गराउनेछ।

९. दोस्रो पक्षले कार्यक्रम सञ्चालन स्थलमा सबैले देख्ने गरी अनिवार्य रुपमा कार्यक्रमको नाम, ठेगाना तथा सहयोगी निकायको नाम र अनुदान रकम उल्लेखित बोर्ड राख्नुपर्नेछ।

१०. कार्यक्रम सञ्चालनको दौरान कुनै कुरा परिमार्जन गर्नु परेमा वा कुनै विवाद उत्पन्न भएमा दुवै पक्षको आपसी सहमति अनुसार हुनेछ।

१०. दोस्रो पक्षबाट अनुदान रकमको दुरुपयोग हुन सक्ने देखेमा प्रथम पक्षले एक पटकका लागि सचेत गराउने र त्यसो गर्दा पनि सुधार नदेखिए एक पक्षीय रुपमा सम्झौता भङ्ग गरी हिनामिना भए बराबरको रकम सरकारी बाँकी सरह असुल उपर गर्न सिफारिश गर्न सक्नेछ।

सचिव

११. यस सम्झौतामा उल्लेख हुन छुटेका विषयको हकमा प्रचलित कानून बमोजिम हुने ।

दोस्रो पक्षको तर्फबाट

हस्ताक्षर

नामः

पदः

संस्थाको नामः

संस्थाको छापः

प्रथम पक्षको तर्फबाट

हस्ताक्षर

नामः

पदः

कार्यालयः

कार्यालयको छापः

रोहवर

हस्ताक्षर

नामः

पदः

रोहवर

हस्ताक्षर

नामः

पदः

इति सम्वत .... **साल** .... **महिना** .... **गते रोज** .... **शुभम्।**

नोटः *सम्बन्धित कार्यालयले सार्वजनिक खरिद नियमावलीको अधिनमा रही द्विपक्षीय सम्झौताका बुँदाहरूमा आवश्यक संशोधन गर्न सक्नेछ।*

सचिव

अनुसूची -७

(परिच्छेद ५ को बुँदा १२ को उपबुँदा (३) सँग सम्बन्धित)

अर्धवार्षिक / वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन

आ.व.:	प्रतिवेदन अवधिः	कार्यालय कोडः
कार्यालयको नामः	स्थानीय निकायको नाम	कार्यक्रम / आयोजनाको नाम
स्थानः क) जिल्लाः	प्रतिवेदन (वार्षिक/ अर्धवार्षिक)	रकम रु (हजारमा)

क. प्रतिवेदन फाराम

क्र.स.	कार्यक्रम / क्रियाकलाप	इकाई	वार्षिक लक्ष्य			अर्धवार्षिक लक्ष्य			अर्धवार्षिक प्रगति		वार्षिक प्रगति		सूचकमा आधारित प्रमुख प्रतिफल/ उपलब्धि	कैफियत
			परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भार	बजेट	परिमाण	भारित	परिमाण	भारित	परिमाण	
कुल जम्मा														

ख. समस्या र समाधान

सशर्त कार्यक्रमको नाम	कार्यान्वयनमा देखिएका समस्या	समस्या समाधानका लागि सुझाव

तयार गर्नेः	प्रमाणित गर्नेः
नामः	नामः
पदः	पदः
दस्तखतः	दस्तखतः

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

अनुसूची- ८

(परिच्छेद ५ बुँदा १३ सँग सम्बन्धित)

होर्डिङ्ग बोर्ड

(साइजः ३ फिट X २ फिट)

.... प्रादेशिक निकाय / स्थानीय तहको नाम

१. सशर्त कार्यक्रमको नामः
२. अनुदानग्राहीको नामः
३. ठेगानाः
४. कार्यक्रमको कूल लागत रुः
५. अनुदान रकम रुः
६. अनुदानग्राहीको योगदान रुः
७. अन्य साझेदार निकायको सहयोग रुः
८. कार्यक्रमको अवधिः ...../ ...../ .... देखि ..../ ..../ .... सम्म
९. लाभान्वितहरुको संख्याः .... महिला, ... पुरुष र ..... अन्य

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

अनुसूची-९

(परिच्छेद ४ को बुँदा १०.१.२ को (२) सँग सम्बन्धित)

स्थानीय तहहरूले **भाग १ को मासिक इपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टिङ** र भाग २ मा उल्लेख भए बमोजिमका **सूचीकृत पशुपन्छीका रोगहरूको** तत्काल रिपोर्टिङ्ग गर्नुपर्नेछ।

(क) **मासिक इपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टिङ्ग** फर्मेट **www.epivet.gov.np** वा **www.dls.gov.np** बाट डाउनलोड गरी पशु सेवा विभागको इपिडेमियोलोजी शाखामा हार्डकपि वा सफ्टकपि इमेल (vetepi@ntc.net.np) मा पठाउनु पर्नेछ र इपिडेमियोलोजी शाखाबाट पनि सो प्रतिवेदन प्राप्त भएको जानकारी इमेल मार्फत जानकारी गराइनेछ।

(ख) सूचीकृत रोग फैलिएमा सोको आउटब्रेक अन्वेषण गरी पशु सेवा विभागको इपिडेमियोलोजी शाखामा हार्डकपि वा सफ्टकपि इमेल मार्फत पठाउनु पर्नेछ।

(ग) कुनै स्थानमा ठूलो पशुहरूमा अस्वभाविक लक्षण देखिएमा वा महामारीजन्य रोगको शङ्का भएमा वा अत्याधिक सङ्ख्यामा समान लक्षण देखाई पशु बिरामी परेमा वा मरेमा सो सम्बन्धी जानकारी २४ घण्टा भित्र सम्बन्धित प्रदेशको पशु सेवा क्षेत्र हेर्ने जिल्लाको निकाय र पशु सेवा विभागमा हार्डकपि वा सफ्टकपी इमेल मार्फत पठाउनु पर्नेछ।

स्थानीय तहहरूले मासिक ईपिडेमियोलोजिकल रिपोर्ट र सुचीकृत रोगहरूको विवरण भर्ने प्रक्रिया

भाग १: मासिक ईपिडेमियोलोजिकल रिपोर्ट

पशुपन्छी रोगहरू सम्बन्धी सूचना सङ्कलन को लागि दुई प्रकारका मासिक इपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टिङ फारम प्रयोजनमा ल्याइएका छन्। पहिलो फारम स्थानीय निकायहरू (गाउँपालिका, नगरपालिका) का पशु सेवा शाखाले भरेर पठाउने र दोस्रो भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र बाट प्रत्येक महिना भरेर पठाउने। यो दुई वटै फारम विभागको भेटेरीनरी इपिडेमियोलोजी शाखामा मासिक रुपमा पठाउनु पर्दछ। यिनै रिपोर्टहरूको आधारमा हाम्रो देशमा विद्यमान पशुपन्छीका मुख्य-मुख्य रोग र समस्याहरूको बारे देशमा तथ्याङ्क विकास हुने र कुन-कुन रोग र समस्याहरूलाई सरकारले प्राथमिकतामा राखेर रोकथामको लागि के-कस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने भन्ने बारे वैज्ञानिक तथ्य पनि निर्माण हुन्छ।

रोग विशेष तथा सुचीकृत रोगहरू (**Specific and notifiable disease**) बाहेक सामान्य लक्षणका रुपमा देखा पर्ने वा रोग निदान एकिन नभएका रोगहरू, स्थान विशेषमा देखा पर्ने केही रोग तथा अवस्थाहरू, जनावरको जात अनुसार रिपोर्टिङ गर्नको लागि प्रशस्त स्थान दिइएको छ। यस्ता अवस्थाहरूमा पखला (**Diarrhea**), बाँझोपन (**Infertility**), तुहिने (**Abortion**), डेगनाला (**Degnala**), खरी (**Khari disease**) आदि पर्दछन्। रोग सम्बन्धी विवरण भर्न खाली कोष्ठहरूमा नयाँ रोग समस्याको जानकारी दिन पनि सकिन्छ।

यस परिवेशमा स्तनधारी पशु को लागि एउटा भाग र कुखुरा को लागि अर्को भाग छ र विशेष वा पहिचान गर्न सकिने रोगहरू (**Specific Diseases**), र अस्पष्ट वा पहिचान गर्न नसकिने रोगहरू (**Nonspecific Diseases**) गरी दुई वटा भागमा विभाजन गरिएको छ।

सचिव

फर्मेटको पहिलो कोलममा प्रकोप सङ्ख्या (**No. of Outbreaks**) अर्थात निश्चित समयमा कुनै निश्चित परिधि भित्र (**Epicenter**), एकै स्रोत बाट (**Source/Agent**), एउटै प्रकृतिको लक्षण (**Common Symptoms**) देखाएमा १ वटा प्रकोप सङ्ख्या हुनेछ तर लामो समयको अन्तरमा फरक स्रोत बाट (**Source/Agent**), एउटै प्रकृतिको लक्षण (**Common Symptoms**) देखाएमा फरक प्रकोप सङ्ख्या (**No. of Outbreaks**) हुनेछ। दोस्रो कोलममा जोखिममा रहेका पशु (**No. of Affected**) को सङ्ख्या रहेकोछ। तेस्रो कोलममा बिरामी पशु (**No. of Infected**), चौथोमा मरेको पशुको सङ्ख्या (**No. of Dead**), पाचौंमा रोग रोकथामको लागि कति वटा पशुहरूलाई भ्याक्सिन लगाइयो (**No. of Vaccinated Animals**) भर्नु पर्छ। यदि कुनै पशु मर्यो भने मरेको पशु सङ्ख्यामा (**No. of dead**) र उपचार गरिएको पशु सङ्ख्यामा (**No. of Treated**) मा राख्ने। हामीले उपचार गरिएको पशु सङ्ख्यामा जहिले पनि बिरामी पशु सङ्ख्याबाट (**No. of Affected**) मरेको पशु सङ्ख्या (**No. of dead**) घटाएर राखु पर्छ। जस्तै कुनै गाई फार्ममा २० वटा गाई छन, उक्त फर्ममा ४ वटा पशुमा खोरेत देखियो भने जोखिम पशु (**No. of Susceptible**) सङ्ख्या मा २० वटै गाई पर्दछन भने बिरामी पशु (**No. of Infected**) मा ४ वटा पर्दछन्। कुनै १ पशु मर्यो भने, मरेको पशु सङ्ख्यामा १ र उपचार गरिएको पशुमा (४-१=३) ३ वटा राख्नुपर्दछ। रेबिजको हकमा भ्याक्सिनेसनमा कुकुर र बिरालोमा टोक्नु पुर्व गरिने भ्याक्सिनेस (Pre-Bite Vaccination) गरिएको सङ्ख्या उल्लेख गर्नु पर्छ। हामि कहाँ बहुला जनावरले टोकि सके पछी रेबिज नलागोस भनेर टोकाई पश्चात खोप लगाउने (Post-Bite Vaccination) चलन छ। टोकि सकेको अवस्थामा रोग नलागोस भनेर खोप (Post-Bite Vaccination) गरिएको जनावर सङ्ख्या उपचारको कोलममा उल्लेख गर्नु पर्दछ। अर्को कुरा रेबिज रोग लागि सकेको जनावर निश्चित रूपमा मर्छ अर्थात बिरामी पशु = मृत्यु सङ्ख्या हुन्छ।

प्रत्येक रोगको विवरण भर्दा एक भन्दा बढी जनावरको जात (**Multiple Species**) प्रभावित हुने भएमा प्रत्येक जनावर जातको लागि अलग अलग सङ्ख्या उल्लेख गर्नुपर्दछ। जस्तै खोरेत गाई, भैसी, बाखा, भेडा, सुंगुर, बङ्गुर आदिमा लाग्न सक्छ, त्यसकारण प्रत्येक जनावर जात अनुसार विवरण भर्नु पर्दछ।

ध्यान दिनुपर्ने कुरा के हो भने, मासिक ईपिडेमियोलोजिकल रिपोर्ट बाह्रै महिनाको एकै पटक नपठाई प्रत्येक महिना नियमितरूपमा अनिवार्य पठाउने गर्नु पर्दछ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

स्थानीय तहबाट पठाउने मासिक ईपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टिङ फर्मेट

VES Code………   प्रदेश……………………   जिल्ला…………   महिना/आ.व………………

स्थानीय निकाय को नामः ………………………………   पठाउने व्यक्ति नामः………………………………

केस रजिष्टरको सारांश

	गाई	याक	भैसी	बाखा	भेडा	सुंगुर /बङ्गुर	घोडा	कुखुरा	कुकुर
जाँचिएका बिरामी पशु सङ्ख्या									
नमूना परीक्षणको आधारमा जाँच गरिएका पशु सङ्ख्या									
नजाँचिकन र नमूना परीक्षण नगरिकन उपचार गरिएको पशु सङ्ख्या									
अन्य									
जम्मा									

रोग		प्रकोप सङ्ख्या	जोखिममा रहेका पशु सङ्ख्या	बिरामी पशु सख्या	मरेका पशु सङ्ख्या	खोप सङ्ख्या	उपचार सङ्ख्या	कैफियत
एक्टीनोमाइकोसिस	गाई							
	भैंस							
	बाखा							
	भेडा							
	बङ्गुर							
	घोडा							
एन्थ्राक्स	गाई							
	भैंसी							
	बाखा							
	भेडा							
	बङ्गुर							
	घोडा							
	अन्य जाति							
चरचरे	गाई							
	भैंसी							
लम्पी स्कीन डिजिज	गाई							
	भैंसी							
बोभाईन ब्रुसेलोसिस	गाई							
	भैंसी							

सचिव

बोभाईन टियुबरक्लोसिस	गाई							
	भैंसी							
बोभाइन बेबेसियोसिस	गाई							
	भैंसी							
बफेलो पक्स	भैंसी							
ब्रुसेलोसिस	बाखा							
	भेडा							
बङ्गुरको हैजा	बङ्गुर							
पी.आर.आर.एस	बङ्गुर							
कक्सिडियोसिस	गाई							
	भैंसी							
	बाखा							
	भेडा							
	बङ्गुर							
	घोडा							
	खरायो							
	अन्य जाति							
कन्टाजियस एगेलेक्सिया	बाखा							
	भेडा							
कन्टाजियस केप्राइन प्लुरोनिमोनिया	बाखा							
एन्टेरोटक्सेमिया	गाई							
	भैंसी							
	बाखा							
	भेडा							
	बङ्गुर							
	घोडा							
	अन्य जाति							
एन्जुटिक एबोर्सन	बाखा							
	भेडा							
एन्जुटिक हिमाचुरिया	गाई							
	भैंसी							
एफिमरल फिभर	गाई							
	भैंसी							
इक्वाइन इन्फ्लुएन्जा	घोडा							
स्पेसिफिक रोगहरू								

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

रोगहरू		प्रकोप सङ्ख्या	जोखिममा रहेका पशु सङ्ख्या	बिरामी पशु सख्या	मरेका पशु सङ्ख्या	खोप सङ्ख्या	उपचार सङ्ख्या	कैफियत
खोरेत	गाई							
	भैंसी							
	बाखा							
	भेडा							
	बङ्गुर							
हाइडाटिडोसिस इकाइनोकक्कोसिस	गाई							
	भैंसी							
	गाई							
	भेडा							
	घोडा							
	कुकुर							
भ्यागुते	गाई							
	भैंसी							
जापानिज इन्सिफेलाइटिस	घोडा							
लिस्टेरियोसिस	गाई							
	भैंसी							
	गाई							
	भेडा							
नाम्ले	गाई							
	भैंसी							
	बाखा							
	भेडा							
	बङ्गुर							
	घोडा							
	अन्य जाति							
लुतो	बाखा							
	भेडा							
	अन्य जाति							
ओभाइन फुट रट	बाखा							
	भेडा							
पेरामफिस्टोसिस	गाई							
	भैंसी							
	बाखा							
	भेडा							

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

	घोडा							
	अन्य जाति							
आन्द्राको परजीवी संक्रमण	गाई							
फित्ते जुका समेत	भैंसी							
	बाखा							
	भेडा							
	बङ्गुर							
	घोडा							
	अन्य जाति							
जोन्स डिजिज	गाई							
	भैंसी							
	बाखा							
	भेडा							
पी.पी.आर	बाखा							
	भेडा							
रेबिज	गाई							
	भैंसी							
	बाखा							
	भेडा							
	कुकुर							
	अन्य जाति							
गगोटी	गाई							
	भैंसी							
	बाखा							
	भेडा							
	अन्य जाति							
भेडा र बाखाको बिफर	बाखा							
	भेडा							
स्वाइन इरिसिपेलस	बङ्गुर							
थेलेरियोसिस	गाई							
	भैंसी							
	अन्य जाति							
कुनै अन्य संक्रमण	गाई							
	भैंसी							
	बाखा							
	भेडा							
	बङ्गुर							

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

	अन्य							
रोगहरू		प्रकोप सङ्ख्या	जोखिममा रहेका पशु सङ्ख्या	बिरामी पशु सख्या	मरेका पशु सङ्ख्या	खोप सङ्ख्या	उपचार सङ्ख्या	
एभियन इन्फ्लुएन्जा	कुखुरा							
एभियन इन्फेक्सियस ब्रोन्काइटिस	कुखुरा							
एभियन इन्फेक्सियस लेरिन्गोट्रेकियाइटिस	कुखुरा							
एभियन लिम्फइड लियकोसिस	कुखुरा							
एभियन टियुबरक्लोसिस	कुखुरा							
चिकेन एनेमिया भाइरस संक्रमण	कुखुरा							
कक्सिडियोसिस	कुखुरा							
	हाँस							
	अन्य जाति							
डक भाइरल हेपाटाइटिस	हाँस							
डक भाइरल एन्टेराइटिस	हाँस							
एन्सिफेलोमाएलाइटिस	कुखुरा							
फाउल कलेरा	कुखुरा							
फाउल पक्स	कुखुरा							
फाउल टाइफइड	कुखुरा							
गम्बारो	कुखुरा							
मरेक्स डिजिज	कुखुरा							
माइक्लोप्लाज्मा	कुखुरा							
	हाँस							
माइकोटक्सिकोसिस	कुखुरा							
	हाँस							
रानीखेत	कुखुरा							
	हाँस							
	अन्य जाति							
पुलोरम	कुखुरा							
दीर्घ श्वास प्रश्वासको रोग	कुखुरा							
	हाँस							
	अन्य जाति							

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

छेरौटी	कुखुरा							
	हाँस							
	अन्य जाति							
नसा सम्बन्धी रोग	कुखुरा							
	हाँस							
	अन्य जाति							
अकस्मात मृत्यु	कुखुरा							
	हाँस							
	अन्य जाति							

<u>तयार गर्ने</u>
नामः
पदः

<u>प्रमाणित गर्ने</u>
नामः
पदः

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

भाग २: सुचीकृत रोगहरूको विवरण पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन, २०५५ र सो को नियमावली, २०५६ (संशोधन सहित) को नियम २० को उपनियम (२) बमोजिम सुचित गर्नु पर्ने रोगहरूको विवरण दिईएको छ र प्रयोगशाला रोग निदान वा पोष्टमार्टम बिना यस्ता रोगहरूको रिपोर्ट गरिनु हुदैन। यस्तो रोगको शङ्का लागेमा तुरुन्त विभागको भेटेरिनरी इपिडेमियोलोजी शाखा वा भेटेरिनरी अस्पताल तथा पशु सेवा विज्ञ केन्द्र वा पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालयमा छिटो भन्दा छिटो खबर गर्नुपर्दछ।

पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन २०५५ र सो को नियमावली, २०५६ (संशोधन सहित) बमोजिम सुचित गर्नु पर्ने रोगहरूको विवरण

S.N.	Name of the disease	S.N.	Name of the disease
1	Anthrax	14	Rinderpest
2	Atrophic rhinitis	15	Sheep and goat pox
3	Aujeszki's disease	16	Avian influenza
4	Bovine tuberculosis	17	Avian tuberculosis
5	Buffalo pox	18	Chicken anaemia virus infection
6	Caprine and ovine brucellosis	19	Duck viral hepatitis
7	Classical swine fever	20	Duck virus enteritis
8	CBPP	21	Bovine brucellosis
9	CCPP	22	Glander
10	Ovine epididymitis	23	Foot and Mouth Disease
11	Ovine foot-rot	24	Rabies
12	Peste des petis ruminant	25	Lumpy Skin Disease
13	Porcine brucellosis	26	African Swine Fever

नोट: माथि उल्लेखित २४ वटा सुचीकृत रोगहरू फैलिएको शङ्का लागेमा २४ घण्टा भित्र जिल्लास्थित पशु सेवा हेर्ने निकाय, प्रदेशस्थित पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय र पशु सेवा विभागको भेटेरिनरी इपिडेमियोलोजी शाखामा तुरन्त खबर गर्नु पर्नेछ। यस किसिमका रोगहरूको सुचना दिँदा तपसिल अनुसारको विवरण अनिवार्यरुपमा उल्लेख गर्नु पर्दछ।

सचिव

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल

सुचीकृत रोगहरूको सूचना उपलब्ध गराउँदा अनिवार्य भर्नुपर्ने विवरणहरू

अन्वेषण गरेको मिति:

प्रदेश:

स्थानीय तहको नाम: जिल्ला:

रोग फैलिएको शुरु मिति: पहिलो पटक रोग देखा परेको स्थान:

इपि-यूनिट **(Epi-unit):** फार्म/गाउँ/चरन क्षेत्र/वडा/स्थानीय तह:

जी.पी.एस: अक्षांश: देशान्तर:

इपिडेमियोलोजिकल सूचना:

जात	नश्ल	लिङ्ग	उमेर	प्रभावित पशुपन्छी सङ्ख्या	जोखिममा रहेका पशुपन्छी सङ्ख्या	मरेका पशुपन्छी सङ्ख्या	उपचार गरिएको पशुपन्छी सङ्ख्या

रोगका लक्षणहरू:

शंङ्का गरिएको रोगको नाम:

रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि सुझाव:

रोगको सम्भावित स्रोत:

रोग नियन्त्रणका लागि चालिएका कदमहरू

रोगको वर्तमान अवस्था:

अन्वेषण गर्ने व्यक्तिहरूको नाम र पद:

नोट: *माथि उल्लेख गरिएका बाहेक रोगसँग सम्बन्धित अन्य महत्त्वपूर्ण विवरण उपलब्ध गराउन कुनै बाधा पर्ने छैन।*

सचिव